

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

М. ОДЕСА - 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

(Одеса, 20-21 травня 2022 року)

Одеса -2022

М 54 **Методологія та технологія сучасного філософського пізнання** //
Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Одеса, 20-21 травня 2022 р.)
135 с.

Рецензенти:

***Пальчинська Мар'яна Вікторівна** - доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку,*

***Рибка Наталя Миколаївна** – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та методології науки Державного університету «Одеська політехніка»*

Збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософію історії в сучасному вимірі; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію синергетики та філософські погляди Г.Сковороди у світлі сучасності. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 року)

перекласти історичні, культурні, філософські словники універсальною мовою. Моральні інтелектуальні світи, так само, як і світи природних мов абсолютно індивідуальні, і тому не існує канонічної мови, яка б дозволила їх співставляти, оцінювати цінності, добротності, що виражають конкретний культурний світ.

Врайт Галина Яківна (м.Одеса) – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Орехова Олександра Костянтинівна – студентка 3-го курсу спеціальності 028 менеджменту соціокультурної діяльності, соціально-гуманітарного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ФІЛОСОФІЯ ІСТОРІЇ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Дисциплінарні межі філософії історії широкі та різні, як і уявлення про специфіку історичного часу. Важко говорити про історичний час взагалі, поза його зв'язком із інститутами соціальної організації, з культурними цінностями, із внутрішнім життям особи. Звідси й труднощі у розмежуванні філософії історії з соціологією, з філософією культури, з філософською антропологією. Не менш складні стосунки філософії історії з конкретними історичними науками.

Історична наука відрізняється від особливого філософського погляду на історію, оскільки суто наукове дослідження історичних подій і фактів не в змозі обґрунтувати єдність і цілісність історичного процесу, на підставі яких тільки й можливе осягнення смислу історії. Ще Кант зазначав, що цілісність історії (як і цілісність світу) не дані нам у можливому досвіді і що історичні факти як такі не містять власних смислів [2].

Якщо вони є знанням про теперішнє, то де межа між минулим і теперішнім у загальнонауковому світі і чим ця межа зумовлюється. Як це не дивно, але, хоча історія вже давно визначається як наука про минулу соціальну реальність, з цього зазвичай не робиться висновок про те, що суспільні науки займаються вивченням сьогодення.

Розрізнення історії та суспільних наук «за часом» до тепер практично не акцентувалося в науковій літературі. Теза про те, що історія займається вивченням тільки минулого, а не теперішнього, заперечується багатьма авторами. Наприклад, як зазначає французький історик Ж. Ле Гоф, висунута М. Блоком і Л. Февром теза про взаємозв'язок минулого й теперішнього навіть надихнула організаторів одного з британських історичних журналів узяти як назву «Минуле і теперішнє» і в першому номері проголосити, що історія не може логічно відокремити вивчення минулого від теперішнього та майбутнього.

Але так чи інакше, поки історія все-таки ідентифікується «за часом», як суспільно-наукове знання про минулу соціальну реальність. З цього випливає, що предметом суспільних наук загалом є «теперішнє». Ця ситуація склалася далеко не відразу. Природничо-наукова парадигма в суспільствознавстві, що йде від Огюста Канта, штовхала соціологів до визначення загальних законів розвитку суспільства [3].

Як показує практика, в дискусії про характер історичного знання наявна відома термінологічна плутанина. Дуже часто будь-яке знання про минуле, включаючи релігійне, філософське, природничо-наукове і т. ін. іменують «історичним» знанням (іноді використовують слово «уявлення», але це не змінює суті).

Конструювання минулої реальності, що є обов'язковою функцією усіх історичних дискурсів, визнаних у певному суспільстві як знання, варто відрізняти від реконструкції минулої соціальної реальності. Під реконструкцією мають на увазі спроби відтворення такого образу минулої соціальної реальності, що існував у самій цій реальності, тобто у тих людей, які в цій реальності жили і для яких вона була теперішнім.

Н. Гартман вирізняв три групи проблем щодо історії як філософської проблеми. З джерел ми знаємо історичний процес тільки частково. Як він відбувається загалом? Яка його тенденція, якщо простежити її від сучасності до майбутнього? Чи є в ньому мета, яка його спрямовує? [5]

Наше знання про історичне минуле не тільки має білі плями – воно також неадекватне, містить в собі передсуди й просто помилки. Якою мусить бути робота історичного пізнання, якщо воно претендує на наукову значущість?

Наше власне життя з його пізнанням вбудоване в історію. Ми знаємо її найвним чином лише в її безпосередності, маємо її форми за абсолютні, і лише себе – за об'єктивних суддів. Але яким чином ми самі, включно з нашим історичним розумінням, зумовлені історично? Як оптично побудована наша власна історичність? І як ми як ті, хто пізнає й розуміє, виходимо за межі власної історичної зумовленості.

Список використаних джерел

1. Філософія як історія філософії : підручник / за ред. В. І. Ярошевича. – Київ: Центр учб. літ., 2012. – 648 с.
2. Бойченко І. В. Філософія історії: Підручник. – К.: Т-во „Знання”, – 2000. – 723с.
3. Татаркевич В. Історія філософії: Т. 3: Філософія ХІХ століття і новітня / Пер. з пол. О. Гірний. – Львів: Свічадо, 1999. – 568 с
4. Татаркевич В. Історія філософії: Т.2: Філософія Нового Часу до 1830 року / Пер. з пол. Я. Саноцький, О. Гірний. – Львів: Свічадо, 1999. – 352 с.
5. Ящук Т. І. Філософія історії: Курс лекцій. Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 536 с.